

## LÖVBERGA (av Alfred Mattesson)

Enligt vederbörlig resolution den 14 dec 1756 hade dragonerna Jöns Löfström (Lb 150) och Jakob Åberg (Lb 229) erhållit tillstånd att med åtta frihetsår anlägga ett nybygge mellan Jerilån (Gäraån) och Flåsjön. I jordeböckerna har nybygget ofta kallats Järelån. Det finns en tradition att båda dragonerna skulle varit finnar. Något belägg härför har jag ej kunnat finna av de handlingar, som jag haft tillgång till. I Richard Gothes arbete "Finnkolonisationen inom Ångermanland, södra Lappmarken och Jämtland" finns ej heller någon uppgift om finska nybyggare i Lövberga.

(Anm: Jöns Löfström var från Tullingsås och son till Mårten Ersson, född 1690, död 1757 15/1 och hans hustru Märit Jönsdotter, född 1696 16/2, död 1774 16/4. På vårtinget 1750 anförde Jöns Löfström och Per Mårtensson Öström, också han dragon, att de på Renå avradsland funnit en trakt lämplig för anläggande av nybygge. Denna trakt arrenderades sedan gammalt av Öhns och Äspnäs byamän. På tinget beslöts att syn skulle hållas på den avsedda trakten, men ärendet påträffas ej i senare tingsprotokoll. Som framgår av ovanstående blev Jöns Mårtensson Löfström i stället nybyggare i Lövberga).

Vid Hammerdals häradsrätts vårting 1760 anhöll de båda nybyggarna om syn för att behovet av ytterligare frihetsår skulle utrönas. Synen förrättades samma sommar av länsman Martin Collin och nämndemännen Anders Mårtensson i Öhn och Anders Svensson i Grenås. I deras syneprotokoll av den 21 okt samma år påvisades, att nybygget kan uppodlas till 2 tunnlands utsäde och så mycken slätter, att nybyggarna vardera kunde föda en häst, sex kor, 10 får och 4 getter. De hade vardera byggt en stuga 9 alnar i fyrkant och tre alnar hög med allt innanrede och försvarligt tak, stall, fähus, vedlider och mindre höbod. Gemensamt hade de uppfört badstuga och kvarn. Nybygget låg på ett näs, som var kärrartat och bevuxet med stora tallar och lövskog. Åkrarna voro frostlanta, och det fordrades mycket arbete för uthuggning av skogen och för att sätta nybygget i stånd. Synemännen ansågo därför att de borde förunnas ytterligare 24 frihetsår.

Vid samma vårting uppvisade nybyggarna en skriftlig avhandling som lydde: "Uppå år 1748 den 13 mars betingade dragonerna Jacob Åberg och Jöns Löfström ett litet fjällvatten Svefvet utav lappmannen Nils Nilsson Rök och således samma tid köptes för sex karoliner". Handlingen hade upprättats i Bredgård i Ströms socken och bevitnats av Jöns Andersson i Risselås, Olof Mårtensson i Öhn och Mats Isaksson i Bredgård. Häradsrätten utfärdade bevis å köpet utom protokollet.

Den 2 maj 1766 fick nybyggaren Olof Jacobsson (LB 153) tillstånd att slå sig ned på västra sidan av Gerilån och att där uppodla ett hemman på 1 tunnlands skatt eller 1/6 gårdemantal inom 25 frihetsår.

Lövberga nybygge skattlades den 8 sept 1789 av lantmätaren Martin Sunding jämte nämndemännen Mårten Andersson i Öhn och Nils Mattsson i Grelsgård. Fastän Olof Jacobsson då hade 2½ år kvar av sina frihetsår, anhöll han att få vara med om

skattläggningen, då nybyggarna brukade ägorna samfällt. Vid skattläggningen upptogs åker, som ansågs giva 3:dje kornet, till 6 tunnland 21 3/4 kappland. Den bestod av sandmylla till ett djup av 1/4 till 3/8 alnar dels på vit och dels på röd sandbotten och upptogs till tredje graden. En annan åker med samma jordmån med jäsaktig lermylla på några ställen bedömdes till 4:de graden och hade en areal på 2 tunnland 21 1/4 kappland. Mangårds- och ladugårdsbyggnaderna jämte humlegård upptogs till 12 kappland. Hemslåttern utgjorde 6 tunnland 29 1/4 kappland och gav dels hårdvallshö, dels hästfoder och dels starrfoder. Den beräknades ge 3 parmar (27 kubikalnar = 5,65 m<sup>3</sup>) 1:sta, 1/2 2:dra och 3/4 av 3:dje klass. Utslåttern om 222 tunnland 30 kappland gav 3 parmar av 1:sta, 17 av 2:dra och 38 av 3:dje klassens hö. Skog och mulbete uppskattades till 1343 tunnland.

Skogstrakten bestod av gran, bättre och sämre tall, någon björkskog samt stenbunden mark med hjälpligt mulbete och skog till husbehov. I Flåsjön, Gåxsjön och Stentjärn kunde till husbehov med nät och not fångas öring, gädda, sik, mört, aborre och röding. Hemmanet ansågs kunna med hjälp av halm, löv och skav föda 4 å 5 hästar, 26 å 27 kor och 50 små kreatur, får och getter. För hemmanets bärgning behövdes 6 arbetskarlar och 6 pigor.

Skattläggningen avslutades den 19 aug 1789 och hemmanet skattades till 3 3/8 tunnland eller 9/16 gärdemantal, Lövberga n:r 1 omfattade enligt jordeboken år 1815 3/16 mantal med grundränta 1 riksdaler 42 skillingar och n:r 2 6/16 mantal med grundränta 3 riksdaler 36 skillingar. Båda numren skatteköptes den 21 nov 1811.

Laga skifte å inägorna verkställdes 1826 - 1827 av lantmätaren M P de Molé med biträde av nämndemännen Jöns Ersson i Tullingsås och Lars Hoff i Järvsand (Jä 21). Sakägare voro Jöns Mårtensson Rosenberg (Lb 193), Daniel Bränn (Lb 28), Jacob Persson (Lb 180) Jacob Olofsson (Lb 167), Zakarias Larsson (Lb 137) och Sven Nilsson (Lb 161).

De som skulle lämna sina förut odlade ägor, skulle ersättas med 9 riksdaler för varje måling (256 kvadratfamnar) åker och 2 riksdaler för varje måling slätter. Inägorna utgjorde 20 tunnland 3 3/8 kappland åker, uppskattad till 17 tunnland 0,123 kappland; 37 tunnland 18 7/8 kappland slätter å gamla ägor, uppskattad till 9 tunnland 18,063 kappland; och 78 tunnland 11 1/4 kappland odlingsmark av inrevad utmark, uppskattad till 6 tunnland 1,366 kappland. Hela arealen var 136 tunnland 1 1/2 kappland, uppskattad till 32 tunnland 19,552 kappland.

Här upptages fördelningen av inägorna på delägarna.

- A. Jöns Mårtensson Rosenberg (Lb 193) 3/4 tunnland skatte i ett skifte:  
åker 3 tunnland 30 3/8 kappland, uppskattad till 3 tunnland 8,095 kappland; slätter och odlingar 29 tunnland 8 3/8 kappland, uppskattade till 3 tunnland 31,807 kappland. Sammanlagt 33 tunnland 26 3/4 kappland. Uppskattning 7 tunnland 7,902 kappland.
- B. Daniel Bränn (Lb 28) 3/8 tunnland skatte i ett skifte:  
åker 2 tunnland 1/2 kappland, uppskattad till 1 tunnland 23,604 kappland; slätter och odlingar 11 tunnland 33 7/8 kappland, uppskattade till 1 tunnland 28,348 kappland. Sammanlagt 13 tunnland 23 3/8 kappland. Uppskattning 3 tunnland 19,952 kappland.
- C. Jacob Persson (Lb 180) 27/32 tunnland skatte i ett skifte:  
åker 5 tunnland 10 27/32 kappland, uppskattad till 4 tunnland 23,471 kappland; slätter och odlingar 25 tunnland 9/32 kappland, uppskattade till 3 tunnland 13,416 kappland. Sammanlagt 31 tunnland 1 13/16 kappland. Uppskattning 8 tunnland 4,887 kappland.



- D. Jacob Olofsson (Lb 167) 27/32 tunnland skatte i två skiften:  
 åker 3 tunnland 22 3/4 kappland, uppskattad till 3 tunnland 13,697 kappland;  
 slätter och odlingar 35 tunnland 26 31/32 kappland, uppskattade till 4 tunn-  
 land 23,190 kappland. Sammanlagt 39 tunnland 13 23/32 kappland. Uppskattning  
 8 tunnland 4, 887 kappland.
- E. Zakarias Larsson (Lb 137) 9/32 tunnland skatte i ett skifte:  
 åker 2 tunnland 6 7/8 kappland, uppskattad till 1 tunnland 21,044 kappland;  
 slätter och odlingar 7 tunnland 18 1/8 kappland, uppskattade till 1 tunn-  
 land 1,918 kappland. Sammanlagt 9 tunnland 25 kappland. Uppskattning 2 tunn-  
 land 22,962 kappland.
- F. Sven Nilsson (Lb 161) 9/32 tunnland skatte i ett skifte:  
 åker 2 tunnland 28 7/32 kappland, uppskattad till 2 tunnland 6,212 kappland;  
 slätter och odlingar 5 tunnland 6 5/8 kappland, uppskattade till 16,750 kapp-  
 land. Sammanlagt 8 tunnland 2 27/32 kappland. Uppskattning 2 tunnland 22,962  
 kappland.

Laga skifte på alla ägor förrättades 1851 - 1853 av lantmätaren O Tideman. Gode-  
 män var Lars Olofsson i Siljeåsen (Sil 117) och Jonas Larsson i Ringvattnet (Ri 47).  
 Parterna voro Mårten Jönsson på Östgården 1:2 om 1 1/9 tunnland skatt (Lb 122),  
Erik Larsson på Sörgården 1:3 om 5/9 tunnland skatt (Lb 136), Erik Jakobsson på  
 gården 2:2 om 5/6 tunnland skatt (Lb 95), Per Andersson på Yästånån 2:3 om 5/12  
 tunnland skatt (Lb 12), Erik Ersson på Stortjärnriset 2:4 om 5/12 tunnland skatt  
 (Lb 52), Zakris Andersson på Backen 2:5 om 5/12 tunnland skatt (Lb 14) och  
Per Jacobsson på Åtgården om 1 1/4 tunnland skatt (Lb 99).

Skiftesförrättningen pågick oavbrutet 26 juni - 28 juli 1851. Vid sammanträdet  
 den 16 aug samma år, förklarade sig samtliga parter nöjda. De då närvarande rå-  
 grannarna voro kronolänsmannen Per Holm för Strömsbygden, Mattias Svensson  
 för Långåsen, Hössjön och Hössjöberg och Per Göransson (Stor 6) och Mikael Andersson  
 (Stor 1) för Storholmens by i Alanäs.

Parterna önskade att få var sin del av fittjorna (fittja = sidländ jordsträckning  
 vid vatten) och det intill detta belägna röjningslandet. Odlingersättningen be-  
 stämde till 16 riksdaler 32 skillingar för åker eller bruten äng, 6 riksdaler för  
 äng, 5 riksdaler 6 skillingar för fittja och 2 riksdaler för jämning av hårdvalls-  
 slätter. Samtliga ersättningar per måling.

Vid sammanträdet den 9 nov 1853 meddelade Erik Jakobsson, att han var fullkom-  
 ligt nöjd med sitt skifte men att han ej ansåg sig ha tillräckligt med starr-  
 slätter på utmarken, förrän han genom röjning och uppodling hunnit utvidga denna.  
 Lantmätaren och godemännen övervägde saken och föreslog, att han skulle utan  
 ändring av skiftena få rättighet att bruka någon starrslätter å de skiften, som  
 voro bättre lottade i det avseendet. Efter en stunds överläggning medgav Mårten  
 Jönsson, att Erik Jakobsson skulle under 10 år från skiftets tillträdande få  
 lämplig slätter på hans skifte. Den 19 i samma månad meddelade delägarna, att de  
 ej ville ha någon ståndskogslikvid utan sinsemellan träffa lämplig överenskommelse.  
 Vidare föreslogs att Erik Jakobsson skulle få 50 dagsverken röjningshjälp, som  
 han dock inte ville ta emot. Per Andersson skulle få 34 dagsverken på egen kost.  
 Av dessa skulle Mårten Jönsson göra 12, Erik Larsson 8, Erik Ersson 6 och Zakris  
 Andersson 8 dagsverken under två år, hälften vardera året.

Kostnaden för skiftesförrättningen uppgick till 1511 riksdaler 26 skillingar  
 8 runstycken. Inägorna omfattade 512 tunnland, uppskattat till 71 tunnland, och  
 och utägorna 8701 tunnland, uppskattat till 278 tunnland. Därtill kom 74 tunnland

14  
mark, som tillhörde Hällvattnets by i Ångermanland, och 1550 tunnland impediment.

Vid sekelskiftet 1900 funnos i byn fyra bönder med i mantal satt jord, och Kramfors AB hade förvärvat 11 skogsskiften. År 1943 hade Lövberga 190 invånare, 104 män och 86 kvinnor.

Genom kungl brev den 9 sept 1887 överfördes Lövberga n:r 2 från och med 1888 från Alanäs till Ströms församling. (B.K.)